

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Deres ref
Spm nr 1922

Vår ref
21/560-

Dato
22. april 2021

**Svar på spm nr 1922 til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant
Marit Knutsdatter Strand - Hvordan er sjølforsyninga av norske
jordbærplanter, norsk jordbær og arbeidskraft til jordbærnæringa**

Jeg viser til spørsmål nr. 1922 til skriftlig besvarelse oversendt fra Stortingets presidentskap. Spørsmålet er reist i brev av 14. april fra representanten Marit Knutsdatter Strand. Spørsmålet lyder som følger:

"Norsk sjølforsyning er for lav, også innen grønt- og bærproduksjonen. Norske jordbær er ettertraktet blant nordmenn, men har små marginer og krevende produksjonsforhold. Erfaren arbeidskraft er en viktig faktor. Koronarestriksjoner gjør det vanskelig og uforutsigbart for bærprodusenter å få arbeidskraften de trenger. Nye jordbærplanter plantes nå og er avgjørende for produksjonen de neste tre årene. Hvordan er sjølforsyninga av norske jordbærplanter, norsk jordbær og arbeidskraft til jordbær-næringa, og hvordan vil statsråden bidra til å sikre norsk bærproduksjon for sommeren 2021 samt på lengre sikt?"

Selvforsyningsgraden beskriver hvor mye av det vi spiser som er produsert i Norge målt på energibasis, og er ett av flere mål på hvilken markedsandel den norske matsektoren har i det norske matmarkedet. Selvforsyningsgraden påvirkes av de naturgitte produksjonsforholdene, været, ulike kvalitetskrav, priser, landbrukspolitiske virkemidler og internasjonale handelsavtaler. Selvforsyningsgraden per produktgruppe og totalt ble grundig belyst i Prop. 118 S (2019-2020) om jordbruks-oppgjøret 2019.

For frukt og bær varierer norsk produksjon og norskandel fra år til år, som følge av årlige variasjoner i værforhold. Jordbær er blant de vekstene som er spesielt sårbare i så måte, noe fjorårets sesong var et eksempel på med vårfrost i områder med stor jordbærproduksjon.

Forbruket av jordbær til konsum har økt betydelig det siste tiåret. Basert på importstatistikken for 2019 og 2020 er det rimelig å anta at forbrukernes ønsker om å ha tilgang på jordbær også utenom norsk sesong er en viktig årsak til den økte importen. Norsk andel av jordbær til konsum var på i overkant av 40 prosent i 2010, på vel 31 prosent i tørkeåret 2018 og på nærmere 34 prosent i 2020.

	2010	2013	2017	2018	2019	2020
Norsk omsetning	3 892	3 117	5 184	4 707	5 961	3 571
Import	5 746	10 298	9 652	10 347	9 117	7 005
Norskandel	40,4	23,2	34,9	31,3	39,5	33,8

Import av plantemateriale ble tillatt fra 1. januar 2015 etter stort påtrykk fra deler av næringen. Anslag fra bransjen viser at norskandelen for plantemateriale var på 35 prosent i 2020. Importplanter av jordbær har medført utvidet sesongen for produksjon, både i forkant av tradisjonell norsk sesong og ut over høsten. Avlingen kan også i mange tilfeller være høyere.

Pandemien gjør at situasjonen for grøntnæringen er krevende, spesielt knyttet til utenlandsk arbeidskraft. Vi trenger strenge tiltak for å begrense smittespredning, men det er også nødvendig at næringslivet får tilgang på helt kritisk arbeidskraft. Tilgang til arbeidskraft for landbruket har vært en svært viktig sak for meg siden nedstengningen av Norge i mars i fjor. Jeg har fulgt utviklingen i koronasituasjonen tett og hatt god dialog med landbruksnæringen for å fange opp behov og utfordringer for næringen som følge av ulike tiltak.

I årets situasjon med stengte grenser siden 29. januar, har det vært nødvendig å finne målrettede løsninger for å avhjelpe situasjonen. Jeg er derfor fornøyd med at vi i slutten av mars fikk etablert en særskilt søknadsbasert ordning forvaltet av Landbruksdirektoratet for utenlandske arbeidere som er strengt nødvendig for å opprettholde forsvarlig drift innenfor grøntnæringen. Det må likevel legges til grunn at det blir tilgang på langt færre utenlandske sesongarbeidere enn i et normalår. Det er også lagt til rette for tettere dialog mellom NAV og næringen for å finne norsk arbeidskraft. Det er videre gjort endringer i dagpengeregelverket slik at det skal bli lønnsomt for de som er permittert eller arbeidsledig å ta seg arbeid i landbruket. Rett før påske inngikk Landbruks- og matdepartementet avtale med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag om å videreføre ordningen fra 2020 med erstatning for avlingssvikt som følge av mangel på arbeidskraft.

Avtalepartene i jordbruket er samstemte i ambisjonen om å øke norskandelen for grøntproduksjoner, slik at etterspørselen møtes med mest mulig norskprodusert vare. I jordbruksoppgjørene 2019 og 2020 satset vi derfor spesielt på grøntsektoren. I jordbruksoppgjøret 2019 satte vi ned det rådgivende utvalget for innovasjon og vekst i grøntsektoren – "grøntutvalget" – som la fram sin rapport i mars i 2020. Allerede i jordbruksforhandlingene samme år ble flere av disse anbefalingene fulgt opp.

Det er gode markedsmuligheter for norske bær. Myndighetenes rolle er å bidra med rammevilkår som gjør det mulig for næringen å utnytte disse mulighetene. Innenfor disse rammene er det produsentene som selvstendig næringsdrivende som må ta produksjonsmessige beslutninger. Det vil være sentralt å bygge videre på konkurransefordelene som ligger i norsk kvalitet og særpreg. Næringen må ha innsikt i hva forbrukerne vektlegger i sine innkjøp, og produksjon og produktmangfold må tilpasses dette.

Med hilsen

Olaug Vervik Bollestad